

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
GRAD RIJEKA

Zavod za informatičku djelatnost

KLASA: 650-01/15-02/10

URBROJ: 2170/01-11-00-15-1

Rijeka, 16.09.2015.

MATERIJAL ZA GRADONAČELNIKA
- za donošenje -

PREDMET: Pokretanje i realizacija projekta „Internet portal otvorenih podataka Grada Rijeke“

Izradili:

Tatjana Perše
Nenad Lazarić

UVOD

Pod pojmom „**Otvoreni podaci**“ podrazumijevaju se podaci koje posjeduju ili prikupljaju tijela javne vlasti, a mogu se najširoj javnosti učiniti dostupnima bez ograničenja. Svrha njihove objave je daljnja uporaba od strane drugih zainteresiranih strana, ponovna objava te korištenja u nekom drugom obliku. Otvoreni podaci ne sadrže osobne podatke i nisu zaštićeni autorskim niti drugim pravima.

Objava skupova podataka u strojno čitljivom te otvorenom formatu, zajedno s meta-podacima, istaknuto je u Direktivi 2013/37/EU od 26. lipnja 2013. o izmjeni Direktive 2003/98/EZ o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora. Pod strojno čitljivim oblikom i otvorenim formatom podrazumijeva se format datoteke koji je strukturiran na takav način na koji ga (otvorena ili zatvorena) softverska aplikacija može lako identificirati, prepoznati i izvući iz njega potrebne podatke. Otvoreni podaci predstavljaju ne samo uvjet za razvoj demokracije u smislu otvorenosti i transparentnosti što je iznimno važno za povjerenje građana, nego i poticaj za poduzetničke i nekomercijalne aktivnosti, poput znanstveno-istraživačke djelatnosti, nadzora nad djelatnošću javnog sektora te pomoć u otvaranju novih tržišta i poslova. U Rijeci je posebno izražen interes „Start up“ društava da svoje poduzetničke ideje baziraju na otvorenim podacima. Istraživanja Europske komisije o ekonomskoj vrijednosti otvorenog pristupa podacima ukazuje na tržišni potencijal podataka javnog sektora od 140 milijardi eura godišnje.

Od 2010. godine pravo na pristup informacijama javnog karaktera određeno je kao ustavno pravo te je kao takvo definirano zakonom i pod-zakonskim propisima. Informacijsko-komunikacijske tehnologije, a posebno Internet, igraju ključnu ulogu u ostvarivanju tog prava. Otvorenost javne uprave je u relevantnim strateškim dokumentima i akcijskim planovima istaknuto kao temelj razvoja demokracije i političke odgovornosti i kvalitetnih javnih usluga.

Od 8. ožujka 2013. na snazi je Zakon o pravu na pristup informacijama (NN 25/13), koji je usklađen sa Direktivom 2003/98/EZ o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora. Zakonom se uređuje pravo na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija koje posjeduju tijela javne vlasti, propisuju se načela prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, ograničenja prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, te postupak za ostvarivanje i zaštitu prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija.

Republika Hrvatska pridružila se u rujnu 2011. multilateralnoj inicijativi Partnerstvo za otvorenu vlast te je iskazala spremnost podupirati načela transparentnosti, borbe protiv korupcije, osnaživanja građana i korištenja novih tehnologija kako bi tijela javne vlasti na svim razinama bila učinkovitija i odgovornija.

Nastavno na navedeno vrijedi istaći primjer dobre prakse iz Ujedinjenog Kraljevstva koje predvodi europske države u ovom području djelovanja. Portal <http://data.gov.uk> projekt je Vlade Ujedinjenog Kraljevstva kojim su podaci javnih tijela učinjeni dostupnima javnosti kao otvoreni podaci. Stranica je predstavljena javnosti u siječnju 2010. te do sada sadrži preko 9.000 skupova podataka. Podaci nisu osobne prirode i mogu se preuzeti u formatu koji omogućava njihovo ponovno korištenje. Mogu se koristiti za osobne (nekomercijalne) i komercijalne svrhe, a dostupni su iz svih životnih područja, od npr. razne prometne statistike pa do podataka o kriminalu. Osim samih skupova podataka, portal okuplja i najzanimljivije aplikacije koje su nastale korištenjem skupova podataka. Primjerice, jedna od web aplikacija prikazuje interaktivnu mapu pomoću koje se mogu usporediti brojni parametri poput stope kriminala, kvalitete obrazovanja, mogućnosti javnog prijevoza i podataka prikupljenim popisom stanovništva, a sve u cilju odabira prikladne lokacije za najam ili kupnju nekretnine.

I Hrvatska je uspostavila državni portal otvorenih podataka. Portal <https://data.gov.hr> je projekt Vlade Republike Hrvatske kojim su podaci javnih tijela učinjeni dostupnima javnosti kao otvoreni podaci. Objavljen je 19. ožujka 2015. Portal predstavlja podatkovni čvor koji služi za prikupljanje, kategorizaciju i distribuciju otvorenih podataka javnog sektora. Danom objave na portalu su bila

dostupna 102 skupa podataka, s minimalnom zastupljenošću podataka s razina jedinica lokalne samouprave.

Internet portali sličnog tipa pokrenuti su diljem svijeta od strane država, regija i organizacija: Sjedinjene američke države (<http://data.gov>), Europska komisija (<http://open-data.europa.eu/>), Paneuropski portal otvorenih podataka (<http://publicdata.eu>)..itd.

Projekt „Internet portal otvorenih podataka Grada Rijeke“

Nastavno na navedeno, Zavod za informatičku djelatnost predlaže pokretanje projekta **„Internet portal otvorenih podataka Grada Rijeke“** kao jedinstvene točke pristupa rastućoj količini podataka kojima raspolaže gradska uprava, ustanove i komunalna i trgovačka društava u vlasništvu ili suvlasništvu Grada. Cilj projekta je oslobađanje vrijednosti podataka kao javnog dobra te predaje podataka na korištenje zainteresiranom civilnom i poslovnom sektoru. Pružajući jednostavan i besplatan pristup podacima, cilj je Portala promicati njihovu inovativnu uporabu i iskoristiti njihov gospodarski potencijal te, pored toga, promicati otvorenost i odgovornost u poslovanju gradske uprave.

Procjenjujemo da će otvoreni podaci doprinijeti daljnjem razvoju riječke StartUp zajednice koju je Grad podržao osnivanjem StartUp inkubatora u kojem se, pored redovnih aktivnosti potpore, održavaju hackathoni, okupljanja programera, dizajnera i ostalih kreativaca iz ICT-a s ciljem kreirati društveno korisnih softverskih aplikacija.

Portal će predstavljati platformu na kojoj će se podaci moći pretraživati i strojno čitati te biti objavljeni u formatu koji omogućava čitljivost neovisno o platformi. Objavljeni podaci će se moći besplatno koristiti u komercijalne i nekomercijalne svrhe. Posebna briga voditi će se o sprječavanju objave osjetljivih i osobnih informacija te će se uspostaviti standardi u upravljanju javnim podacima.

Odjeli gradske uprave, ustanove i komunalna društva i danas na svojim Internet portalima objavljuju različite informacije i podatke, no u različitim formatima i oblicima te oni, u većini slučajeva, nisu u strojno čitljivom otvorenom formatu, odnosno onom koje računalo može programski pročitati te interpretirati putem otvorenog ili zatvorenog softvera.

U okviru ovog projekta Zavod za informatičku djelatnost preuzima obavezu izgradnju tehnološke platforme po uzoru na dobru europsku praksu te koordiniranja objave otvorenih podataka Grada Rijeke. U tu svrhu cilj nam je provesti istraživanje s odjelima gradske uprave, komunalnim poduzećima i ustanovama u vlasništvu grada kako bi se dobio potpuni uvid u to koje su otvorene podatke u mogućnosti dati na korištenje.

Sustav za upravljanje sadržajem zasnivati će se na kombinaciji sustava baziranih na softveru otvorenog koda (CKAN). Ta je tehnološka platforma korištena i za izradu portala otvorenih podataka RH <http://data.gov.hr> s kojim se namjeravamo povezati na način da se na njemu automatski objavljuju svi podaci objavljeni na portalu otvorenih podataka Grada Rijeke (data.rijeka.hr). Podaci će se objavljivati u barem jednom strojno čitljivom otvorenom formatu. Pored samih podataka za unos u Portal otvorenih podataka potrebno je pripremiti i meta-podatke tj. opise skupova podataka. Tako će se u okviru projekta uspostaviti Katalog meta-podataka na razini Grada, te će se stvoriti preduvjeti za njihovo učinkovito upravljanje.

U prvoj fazi pripreme portala obuhvatiti će se i katalogizirati oni podaci koji su već objavljeni u različitim formatima na postojećim portalima, a na način da se objave na jednom mjestu kao otvoreni podaci u standardiziranom strojno čitljivom formatu. Karakteristika podataka koji će se objavljivati na portalu je da će oni biti katalogizirani, što će olakšati njihov pregled te će im biti odmah i dodane karakteristike stupnja otvorenosti.

Za ilustraciju, primjeri podataka koji već postoje objavljeni na web stranicama grada, ustanova i komunalnih društava, ali nisu dostupni na jednom mjestu u otvorenom formatu su:

- Financirani projekti udruga civilnog društva
- Pregledi aktivnosti mjesnih odbora
- Planovi raspodjele sredstava za komunalne prioritete na području mjesnih odbora
- Pregledi prijavljenog i riješenog komunalnog nereda po mjesnim odborima

- Pregled ulica i kućnih brojeva grada Rijeke
- Lokacije mobilnih reciklažnih dvorišta
- Programi odvoza glomalnog otpada
- Lokacije posuda za staru odjeću
- Visina komunalne naknade
- Naknade za korištenje javnih površina
- Gradski porezi
- Gradske pristojbe i naknade
- Gradske kazne
- Program gradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture za 2015. godinu
- Iznosi naknade za korištenje javnih površina i drugih nekretnina u vlasništvu Grada Rijeke
- Popis objekata stambene namjene
- Popisi poslovnih prostora za davanje u zakup
- Registri škola
- Registri dječjih vrtića
- Registri knjižnica
- Registri sportskih udruga
- Registri udruga tehničke kulture
- Sportski objekti
- Riječke šetnice
- Dječja igrališta
- Zelene javne površine
- Prostorni planovi
- Urbanistički planovi

U skladu sa odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama, drugim zakonima te izmjenama Direktive o ponovnoj uporabi informacija definirati će se prava korištenja te odobravanja korištenja javno objavljenih podataka. Objavljeni podaci trebaju imati svojstva da ih se može kopirati, objavljivati i distribuirati, prenositi i adaptirati te iskoristiti u komercijalne i nekomercijalne svrhe, uz sljedeće uvjete:

- obveza navođenja izvora podataka
- obveza korisnika da ne smije promijeniti originalno značenje ili poruku dokumenta
- ne postoji odgovornost za bilo koju posljedicu koja proizlazi iz ponovne upotrebe podataka

Zaključno, ciljevi projekta Internet portal otvorenih podataka Grada Rijeke jesu:

- uspostava portala otvorenih podataka Grada Rijeke kao platforme na kojoj su objavljeni u formatu koji omogućava pretraživanje i strojnu čitljivost
- omogućavanje pretraživanja i preuzimanje objavljenih podataka u komercijalne i nekomercijalne svrhe
- uređivanje prava korištenja javno objavljenih podataka
- sprječavanje objave osjetljivih i osobnih informacija
- utemeljenje standarda u upravljanju javnim podacima

Sudionici na projektu, obaveze i odgovornosti

Imenovani voditelj projekta će izvršavati zadatke:

- upravljati i koordinirati projektom uspostave portala otvorenih podataka Grada Rijeke data.rijeka.hr na temelju preporuka Ministarstva uprave RH dostupnih na internet mjestu: <http://data.gov.hr/sites/default/files/library/Preporukezaobjavu.pdf>
- definirati ulogu i zadatke imenovanih voditelja registara otvorenih podataka
- koordinirati rad suradnika na projektu radi objave otvorenih podataka,
- dati konačni prijedlog podataka za objavu i izvještaj o provedenim aktivnostima,

- dati podršku u utvrđivanju prioriteta te nadzirati provedbu u komunikaciji s nadležnim tijelima
- osigurati logističku podršku za edukaciju odgovornih djelatnika za objavljivanje informacija za ponovno korištenje na portalu
- dati podršku u prilagodbi i objavi podataka na Internet portalu

Kao podrška u donošenju uputa za objavu i korištenje otvorenih podataka, edukaciji te u ulogama nadzora aktivnosti sudjelovati će Službenik za ostvarivanje prava na pristup informacijama i Službenik za zaštitu osobnih podataka Grada Rijeke iz Ureda Grada te Viši savjetnik za informacijsku sigurnost iz Zavoda za informatičku djelatnost.

Ured Grada, Služba za online komunikacije, sudjelovati će u projektu kao podrška u promociji i edukaciji za objavljivanje informacija za ponovno korištenje na portalu data.rijeka.hr

Svi odjeli gradske uprave, komunalna i trgovačka društva te ustanove preuzeti će obvezu da

- imenuju jednu odgovornu osobu, suradnika u projektu,
- sudjeluju u istraživanju podataka iz svoje domene rada koje je moguće dati na korištenje kao otvorene podatke,
- osiguravaju podatke o vlasništvu nad podacima,
- imenuju voditelja registara otvorenih podataka iz svojih domena djelovanja
- u suradnji s voditeljem projekta popisuju registre podataka iz nadležnosti odjela, utvrđuju vlasništvo nad podacima, privatnost i sigurnost, meta-podatke te osiguravaju dozvole za objavu.

Procjena je Zavoda za informatičku djelatnost da realizacija projekta neće dodatno teretiti Proračun Grada Rijeke. Sva nužna tehnička infrastruktura već je dostupna u podatkovnom centru Grada Rijeke, a radovi će biti provedeni od strane zaposlenika Grada, komunalnih društava i ustanova. Predlaže se da se uspostava portala s inicijalnim skupom podataka koji će obuhvatiti barem po jedan podatkovni skup iz svakog odjela gradske uprave, komunalnog i trgovačkog društva i ustanove provede do 01. siječnja 2016. godine.

Sijedom navedenog, Gradonačelniku Grada Rijeke predlažemo donošenje slijedećih

z a k l j u č a k a

1. U cilju realizacije Strategije razvoja Grada Rijeke za razdoblje 2014-2020 i strateškog cilja 2 - Na temeljima društva znanja i novih tehnologija razviti konkurentno gospodarstvo, Zavod za informatičku djelatnost će s ostalim odjelima gradske uprave, komunalnim društvima i ustanovama uspostaviti Portal otvorenih podataka Grada Rijeke kao jedinstvene točke pristupa rastućoj količini podataka iz rada gradske uprave, ustanova i komunalnih poduzeća. Inicijalni skup podataka koji će obuhvatiti barem po jedan podatkovni skup iz svakog odjela gradske uprave, komunalnog i trgovačkog društva i ustanove uspostaviti će se do 01. siječnja 2016. godine.
2. Za voditelja projekta otvorenih podataka određuje se Voditelj Službe za eUpravu, a za njegovog zamjenika Voditelj – ravnatelj Direkcije za informatičke sustave (Zavod za informatičku djelatnost).
3. Za koordiniranje organizacijsko-poslovnih aspekata i pripremu pratećih dokumenata zadužuje se Zavod za informatičku djelatnost.
4. Zadužuju se sva upravna tijela Grada Rijeke, komunalna i trgovačka društva te ustanove da u suradnji sa Zavodom za informatičku djelatnost sudjeluju u procesima analize i pripreme podataka za objavu u djelokrugu svojih nadležnosti.